Rapportage resultaten toezicht CI's BRL9500 W en U (basis- en detailmethode) over 2021

Vastgesteld door het CCvD van InstallQ op 12 mei 2022 in combinatie met de oplegnotitie van de Technische Commissie BRL95011 (als bijlage toegevoegd aan deze rapportage)

Voor u ligt de definitieve rapportage met de resultaten over 2021 van het toezicht van de certificatie-instellingen op de BRL9500 W en U. Vanwege de wijzigingen in het EP-stelsel ziet dit rapport ziet er anders uit dan andere jaren. Een vergelijking met 2020 en eerder kan daardoor ook moeilijk gemaakt worden. Niet alleen zijn er belangrijke aspecten gewijzigd en op te nemen gebouwkenmerken toegevoegd in de norm, de NTA8800. Ook in de daarvan afgeleide software en opnameprotocollen is er veel gewijzigd. Per 1 januari 2021 leverde dat een flink aantal wijzigingen op ten opzichte van de oude systematiek, en ook per 1 augustus werden nog wijzigingen in de NEN en opnameprotocollen doorgevoerd. En om aan te geven dat de systematiek nog verder geoptimaliseerd wordt, zijn ook per 1 januari 2022 weer nieuwe wijzigingen doorgevoerd.

Bij het presenteren van de eerste resultaten met de nieuwe systematiek over het volledige kalenderjaar 2021, moet dan ook met de grote dynamiek binnen het stelsel rekening worden gehouden en wat dit qua kennisvergaring en ervaring opdoen vraagt van de EP-adviseurs. In combinatie ook met de constatering dat het aantal gecontroleerde labels in 2021 volgens de nieuwe systematiek nog beperkt was, en deze monitoringrapportage dus over een kleinere steekproefomvang rapporteert, moeten de resultaten met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Een vergelijking met de 'oude systematiek' valt, gezien de grote hoeveelheid wijzigingen, niet goed meer te maken.

In kwantitatief opzicht kan met de nodige voorzichtigheid worden geconstateerd dat waar het gaat om in 2021 volgens de nieuwe systematiek afgegeven energielabels:

- *De meeste fouten worden geconstateerd bij de projectgerichte controles (de opname en invoer in de software), en minder bij de organisatiegerichte controles (o.a. de inrichting en uitvoering van het interne kwaliteitssysteem. Daarbij is/zijn:*
    - *in de utiliteitsbouw minder kritieke afwijkingen geconstateerd dan in de woningbouw*
    - *In de detailmethodiek minder kritieke afwijkingen geconstateerd dan in de basismethodiek*
    - *in de woningbouw het aantal kritieke afwijkingen als gevolg van het criterium"5 of meer niet-kritieke afwijkingen" op een hoger niveau dan het aantal kritieke afwijkingen als gevolg van een overschrijding van de toegestane marge op de BENG-2 eis.*
    - *het analoog aan de utiliteitsbouw toepassen van het 1% criterium in de woningbouw niet van grote invloed, dit leidt tot een beperkte verlaging van het aantal kritieke afwijkingen*

De vier certificatie-instellingen hebben op verzoek van InstallQ uitgebreid gereageerd op het verzoek om vooral ook kwalitatief aan te geven waar fouten worden gemaakt. Er worden veel punten gesignaleerd (weergegeven in tabellen 5, 6 en de bijlage) die of in de NTA8800 of opnameprotocollen, en wellicht ook in de software, nog om verduidelijking of verbetering vragen. De gesignaleerde punten geven ruimte voor verdere verbetering in de diverse onderdelen van het stelsel, en input voor verdere verhoging van de vakbekwaamheid van de EP-adviseur.

In de cyclus van plan-act-control zal deze concept-rapportage aangeboden worden aan de TC9500, de TC9501, de examencommissie EP, het Centraal College van Deskundigen van InstallQ, en aan de andere partijen die een rol vervullen in het EP-stelsel, zoals NEN, RvO en BZK. Ieder zal daar vanuit zijn rol en verantwoordelijkheid naar kijken en inbreng leveren bij het verbeteren van de kwaliteit.

RAPPORTAGE MONITORING BRL9500-2021

Tabel 1 Percentage kritieke afwijkingen Woningbouw en Utiliteitsbouw

	BRL9500-W Basismethode	**BRL9500-W Detailmethode**	**BRL9500-02 maatwerkadvies**	**Totaal**
Aantal gecontroleerde certificaathouders	144	55	54	253
Aantal gecontroleerde energieprestatierapporten	908	160	23	1091
Aantal gecontroleerde energieprestatierapporten niet akkoord*	143 (*136***)	10	2	155 (*148***)
	15,7% (*15%*)**	**6,25%**	**8,7%**	**14,2% (*13,6***)**
Waarvan afwijking BENG 2max. kWh*	72 (7,9%)	3 (1,9%)	Nvt	75 (6,9%)
Waarvan ≥ 5 niet kritieke afwijkingen*	82 (9%) (67**)	7 (4,4%)	2	91 (8,3% (76**)
Percentage kritieke afwijkingen	**BRL9500-U Basismethode**	**BRL9500-U Detailmethode**	**BRL9500-04 Maatwerkadvies**	**Totaal**
Aantal gecontroleerde certificaathouders	121	41	39	201
Aantal gecontroleerde energieprestatierapporten	431	80	26	537
Aantal gecontroleerde energieprestatierapporten niet akkoord*	54	4	0	58
Percentage kritieke afwijkingen	**12,5%**	**6,25%**	**0%**	**10,8%**
Waarvan afwijking max. kWh*	44 (10,2%)	1 (1,3%)	Nvt	45 (8,4%)
Waarvan ≥ 5 niet kritieke afwijkingen*	11 (2,6%)	3 (3,8%)	0	14 (2,6%)

* Een kritieke afwijking kan zowel zijn geschreven op het overschrijden van de maximaal toegestane afwijking op het primair fossiel energiegebruik kWh/m2 per jaar als op zich voordoen van 5 of meer niet kritieke afwijkingen. In het aantal gecontroleerde energieprestatierapporten niet akkoord tellen deze één keer mee.
** Betreffen de percentages als het 1% criterium, zoals al langer bij de utiliteitsbouw voor het meetellen van niet-kritieke afwijkingen bij het “meer dan 5” criterium, ook voor de woningbouw wordt gehanteerd.

Het aantal controles van energieprestatierapporten in 2021 (1091) bedraagt 1/3 van het aantal in 2020 uitgevoerde controles (3470). Veel controles zijn volgens een van de CI’s in 2021 nog op de oude methodiek uitgevoerd.

Het aantal en percentage kritieke afwijkingen ligt bij de gecontroleerde energieprestatierapporten volgens de detailmethode substantieel lager dan bij de basismethode. Het aantal en percentage kritieke afwijkingen ligt bij de utiliteitsbouw lager dan bij de woningbouw.

Veel meer dan in de utiliteitsbouw leidt het maken van fouten tot een kritieke afwijking op basis van het criterium > 5 of meer niet kritieke afwijking is een kritieke afwijking. In 2021 was het nog zo dat elke afwijking in de woningbouw meetelde, in de utiliteitsbouw telde een niet-kritieke afwijking alleen mee als deze meer dan 1% effect had op het eindresultaat.

Tabel 2: Ter vergelijk: de uitkomsten van de tussenrapportage

	Totaal aantal gecontroleerde labels	Totaal aantal kritieke afwijkingen	Waarvan met afwijking op EP2	Waarvan 5 of meer fouten
BRL9500-W basis	67	8	5	8
BRL9500-W detail	16	0	0	0
BRL9500-U basis	36	7	6	1
BRL9500-U detail	12	0	0	0
Totaal	131	15	10	9

De resultaten in de utiliteitsbouw vergeleken met de tussentijdse monitoring lijken zich positief te hebben ontwikkeld. Weliswaar zijn er wel wat kritieke afwijkingen geconstateerd bij de detailmethode, maar dit blijft op een relatief laag niveau. Dat geldt niet voor de ontwikkelingen in de woningbouw, en dan vooral waar het gaat om de basismethode. Daar loopt het percentage kritieke afwijkingen ten opzichte van de tussenrapportage op.

Tabel 3 Resultaatverdeling naar afzet voor de woningbouw
(basis + detailmethode gezamenlijk, exclusief maatwerkadvies)

	0-1000	1000-10000	> 10000	Totaal
Aantal gecontroleerde certificaathouders	128	61	10	199
Aantal gecontroleerde energieprestatierapporten	418	448	192	1068
Aantal gecontroleerde energieprestatierapporten niet akkoord	60	61	32	153
Percentage kritieke afwijkingen	**14,4%**	**13,6%**	**16,7%**	**14,2%**
Waarvan afwijking max. kWh*	37 (8,8%)	30 (6,7%)	8 (4,2%)	75 (7%)
Waarvan ≥ 5 niet kritieke afwijkingen*	31 (7,4%)	34 (7,6%)	24 (12,5%)	89 (8,3%)

* Een kritieke afwijking kan zowel zijn geschreven op het overschrijden van de maximaal toegestane afwijking op het primair fossiel energiegebruik kWh/m2 per jaar als op zich voordoen van 5 of meer niet kritieke afwijkingen. In het aantal gecontroleerde energieprestatierapporten niet akkoord tellen deze één keer mee.

Het percentage kritieke afwijkingen in de woningbouw, verdeeld naar afzetcategorie, varieert tussen de 13,6 en 16,7%. Mede gezien het nog relatief lage aantal controles vallen hier nog weinig conclusies uit te trekken.

Tabel 4 Sancties en opzeggingen certificaten

In 2021 zijn 199 certificaathouders gecontroleerd die energielabels in de utiliteitsbouw afgeven en 253 certificaathouders die energielabels in de woningbouw afgeven. Bij de controles op het organisatiegerichte deel van de BRL 9500 W en U (o.a. kwaliteitssysteem) worden minder kritieke afwijkingen geconstateerd dan op het projectgerichte deel (o.a. de opname en invoer van de gegevens in de software). Naar aanleiding van een kritieke afwijking vinden extra controles door de certificatie-instelling plaats.

Sancties (extra controle door certificatie-instelling)

Sanctie (extra controle)	Naar aanleiding van organisatiegericht controle (o.a. kwaliteitssysteem)		Naar aanleiding van projectgerichte controle (o.a. uitvoering werkzaamheden)	
	Aantal bedrijven	Percentage aantal gecontroleerde certificaathouders	Aantal	Percentage aantal gecontroleerde certificaathouders
Woningbouw	17	6,7%	53	*20,9%*
Utiliteitsbouw	17	8,5%	43	*21,6%*

Opzeggingen certificaten

Vier certificaten zijn beëindigd vanwege opzegging van de certificaathouder (voor zowel de BRL9500-W basis, als de BRL9500-U basis twee certificaten). Certificatie-instellingen hebben 2 certificaten opgezegd (1 BRL9500-W basis, 1- BRL9500-U basis). Van 4 certificaathouders voor de BRL9500-W basis en van 2 certificaathouders voor de BRL9500-U basis zijn de certificaten gedurende het jaar 2021 geschorst geweest.

Tabel 5 Veel gemaakte fouten energieprestatierapporten Woningbouw (Basis en Detail)

Hoe vaak heeft een bepaald type fout heeft bijgedragen aan het ontstaan van een kritieke afwijking (ongeacht welke categorie (aantal kWh/m2 / 5 of meer niet-kritieke afwijkingen)	**Aantal keer fout**	**Toelichting, wat valt op**
Type fout		
1. Schematisering woningen/woongebouwen (bepalen thermische zone, klimatiseringszone en rekenzone + algemene kenmerken (H7 ISSO 82.1)	50	Veel fouten, delen vergeten
2. Opname algemene gegevens rekenzone en thermische eigenschappen (bouwjaar, renovatiejaar, infiltratie rekenzone, gebouwhoogte, bouwlagen, type draagconstructie) (H81. ISSO 82.1)	55	Bouwwijze (type draagconstructie) gaat regelmatig mis Renovatiejaar en QV10 zonder onderbouwing
3. Opname kenmerken thermische schil per rekenzone (bepaling, oppervlakten, perimeter bg, begrenzing, oriëntatie, hellingshoek, Rc-/U waarde, kwaliteit isolatie etc. (H8.2 ISSO 82.1)	329	Thermische eigenschappen van leidingdoorvoeren gaat vaak mis Vaak ontbreekt de onderbouwing van de ingevoerde variabelen om een RC-waarde te berekenen Isolatie vaak niet voldoende aangetoond
4. Opname installatiegegevens ruimteverwarming per rekenzone (H9 ISSO 82.1)	100	Type verwarming Fouten in regelingen, afgiftesystemen, temperaturen en leidingen Veel afwijkingen door onjuist gebruik

5. Opname ruimtekoeling (opwekking, distributie en afgifte) (H10 ISSO 82.1)	17	Verwarring over distributie en afgifte
6, Opname ventilatiesystemen (type, ventilatiedebiet, luchtbehandelingskast, distributie, ventilatoren, zomernachtventilatie) (H11 ISSO 82.1)	43	Debieten en CO2 sturing Mechanische ventilatie niet altijd goed opgemerkt
7. Bepaling warmtapwaterinstallatie (opwekking, distributie en afgifte, wtw uit douchewater) (H13 ISSO 82.1)	190	Leidinglengte en de leidingdiameter gaan vaak mis Fouten in type installatie, voorraadvaten, circulatieleidingen en afleversets Veel afwijkingen door onjuist gebruik
8. Gebouwgebonden energieproductie (H15 ISSO 82.1)	41	Specificaties PV panelen niet altijd correct
9. Beschaduwing (H16 ISSO 82.1)	7	
Totaal aantal energieprestatierapporten woningbouw niet akkoord bevonden (zie tabel 1)	153	
Totaal aantal tekortkomingen (* =optelsom 1 t/m 9)	832	
Totaal aantal gecontroleerde energieprestatierapporten	1068	

Blijkend uit deze tabel worden er veel fouten gemaakt, de fouten bij de opname van de kenmerken van de thermische schil per rekenzone springen er boven uit. Daarnaast worden veel fouten gemaakt bij de opname van de installatiegegevens voor ruimteverwarming en de warmtapwaterinstallatie.

Tabel 6 Veel gemaakte fouten energieprestatierapporten Utiliteitsbouw (Basis en Detail)

Hoe vaak heeft een bepaald type fout heeft bijgedragen aan het ontstaan van een kritieke afwijking (ongeacht welke categorie (aantal kWh/m2 / 5 of meer niet-kritieke afwijkingen)	**Aantal keer fout**	**Toelichting, wat valt op**
Type fout		
1. Schematisering utiliteitsgebouwen (bepalen thermische zone, klimatiseringszone en rekenzone + algemene kenmerken (H7 ISSO 75.1)	24	
2. Opname algemene gegevens rekenzone en thermische eigenschappen (bouwjaar, renovatiejaar, infiltratie rekenzone, gebouwhoogte, bouwlagen, type draagconstructie) (H81. ISSO 75.1)	38	Bouwwijze (type draagconstructie) gaat regelmatig mis Gebouwhoogte vaak fout

3. Opname kenmerken thermische schil per rekenzone (bepaling, oppervlakten, perimeter bg, begrenzing, oriëntatie, hellingshoek, Rc-/U waarde, kwaliteit isolatie etc. (H8.2 ISSO 75.1)	100	Bij detailmethode bijna geen afwijkingen op dit onderdeel Vaak ontbreekt de onderbouwing van de ingevoerde variabelen om een RC-waarde te berekenen
4. Opname installatiegegevens ruimteverwarming per rekenzone (H9 ISSO 75.1)	89	Type verwarming en soort regeling gaat regelmatig mis Fouten in regelingen, afgiftesystemen, temperaturen en leidingen
5. Opname ruimtekoeling (opwekking, distributie en afgifte) (H10 ISSO 75.1)	30	Bij detailmethode bijna geen afwijkingen op dit onderdeel Verwarring over distributie en afgifte
6, Opname ventilatiesystemen (type, ventilatiedebiet, luchtbehandelingskast, distributie, ventilatoren, zomernachtventilatie) (H11 ISSO 75.1)	39	Bij detailmethode bijna geen afwijkingen op dit onderdeel Debieten en buitenaansluiting WTW
7. Opname bevochtiging en ontvochtiging (H12 ISSO 75.1)	0	
8. Opname warmtapwaterinstallatie (opwekking, distributie en afgifte, wtw uit douchewater) (H13 ISSO 75.1)	48	Direct of indirect verwarmde ruimtes Fouten in type installatie, voorraadvaten, circulatieleidingen en afleversets
9. Opname verlichtingsinstallaties (H14 ISSO publicatie 75.1)	43	Het vermogen (wattage) per zone
10. Gebouwgebonden energieproductie (H15 ISSO 75.1)	8	
11. Beschaduwing (H16 ISSO 75.1)	2	
Totaal aantal energieprestatierapporten utiliteitsbouw niet akkoord bevonden (zie tabel 3)	58	
Totaal aantal tekortkomingen (* =optelsom 1 t/m 11)	413	
Totaal aantal gecontroleerde energieprestatierapporten	511	

Weliswaar worden er minder kritieke afwijkingen geconstateerd in de utiliteitsbouw dan in de woningbouw, ook hier worden gemiddeld genomen per kritieke afwijking veel fouten gemaakt. Hier springen fouten gemaakt bij de opname van de kenmerken van de thermische schil per rekenzone er bovenuit, waarbij wel wordt opgemerkt dat deze vooral in de basismethode worden gemaakt.

Kwalitatieve opmerkingen bij monitoringrapportage BRL9500 over 2021

Reactie CI 1

Het aantal gecontroleerde Energieprestatieberekeningen stemt niet geheel overeen met de aantallen die wij doorgaans beoordelen. Er zijn in 2021 ook nog veel controles uitgevoerd op de NV methode. Deze controles zijn niet meegenomen in deze rapportage. Er worden nog behoorlijk veel kritieke afwijkingen geschreven bij de EP-W Basismethode. Een groot aantal kritieke afwijkingen worden veroorzaakt doordat er meer dan 5 afwijkingen geschreven worden. In dit format is geen rekening gehouden met de mogelijkheid dat er ook rapporten zijn met meer dan 5 afwijkingen en tevens ook een kritieke afwijking doordat de BENG 2 ook te veel afwijkt. Bij de EP-U methode worden behoorlijk wat minder afwijkingen geschreven. Doordat er in het nieuwe interpretatie en wijzigingsbesluit nu ook voor de EP-W rekening wordt gehouden met het feit dat, afwijkingen die minder dan 1% invloed hebben op de BENG2 geen afwijking meer zijn, is de verwachting dat dit het percentage afwijkingen flink zal laten dalen. Alle adviseurs zijn serieus bezig met de opnames. Veel geconstateerde fouten zullen ook opstartperikelen zijn. Er zijn van de beoordeelde energieprestatieberekeningen ook redelijk veel controles als toelatingscontrole uitgevoerd. Bij met name de EP-W Basismethode zien we dat van de 30 toelatingscontroles er 8 kritiek waren. Dit beïnvloedt ook de resultaten. Bij de toelichtingen in kolom 5 en 6 heb ik al per onderdeel aangegeven wat er opvalt bij de hoeveelheid geconstateerde afwijkingen.

Reactie CI 2

Gebouwhoogte wordt vooral door utiliteitsbouw-adviseurs verkeerd begrepen. Er wordt niet gekeken naar het totale gebouw, maar alleen naar het deel waarin zich het energieprestatie-plichtig deel bevindt.

- Bij multi-splitsystemen wordt vaak volgens de oude methodiek gekozen voor water als distributiesysteem in plaats van directe expansie. Als de directe expansie in de LBK plaatsvindt, ontstaat verwarring over de distributie. Veel adviseurs neigen naar distributie lucht, maar dit is volgens de methodiek niet mogelijk, waardoor er alsnog voor water wordt gekozen (leidingen met koudemiddel naar LBK worden gezien als distributie water).
- De buitenaansluiting van de WTW wordt vaak verkeerd begrepen. Als de LBK zich buiten de thermische zone bevindt, wordt vaak de lengte van het kanaal van de WTW naar de thermische zone gemeten. Als de WTW/LBK buiten is opgesteld, geldt een lengte van 0 m.
- Het bepalen of een trappenhuis in een appartementencomplex verwarmd of onverwarmd is, gebeurt soms op basis van gevoel in plaats van op basis van de beslisschema's. Zelfs als een complex gerenoveerd is, kan een trappenhuis volgens de beslisschema's als onverwarmd uitvallen. Hier ontstaat vaak discussie over (gaat om subsidies).
- Het kiezen van het juiste afgiftesysteem in een rekenzone wordt als lastig ervaren. Wat opvalt is dat adviseurs die hier de fout ingaan, niet op de hoogte zijn dat ze eerst in een rekenzone op ruimteniveau het afgiftesysteem dienen te bepalen en dan pas naar de rekenzone als geheel te kijken. Er is ook verwarring over systeemtemperaturen, sommigen kijken naar de temperaturen van de opwekker naar de verdeler en anderen kijken weer van de verdeler naar de afgiftesystemen. Dit geeft weer verwarring over het aantal distributiesystemen, dat invloed heeft op de indeling in klimatiseringszones. Wat er eigenlijk mist in de ISSO is een duidelijk stappenplan met voorbeelden om de juiste keuzes te maken. Er worden veel fouten gemaakt op het gebied van installaties, zelfs door adviseurs met veel ervaring in installatietechniek (ze vinden het opnameprotocol niet kloppen).
- Bij het bepalen van de RC-waardes van constructies, worden de berekeningen goed uitgevoerd. Het probleem zit vaak in de onderbouwing van de ingevoerde variabelen, zoals lambda-waardes en isolatiediktes. De stappen uit hoofdstuk 8 worden niet goed gevolgd om tot de juiste onderbouwing te komen. Veel adviseurs ervaren dit als lastig en overdreven. De 10%-regel wordt wel goed gehanteerd. Het ontbreken van de juiste onderbouwing komt ook vaak voor bij het bepalen van U-waardes van ramen. Het zijn situaties die heel aannemelijk zijn, maar niet volgens de stappen van ISSO. Dit zorgt voor veel frustraties bij de adviseurs.

- De kwaliteit van dossiers van opgestelde prestatieberekeningen in het kader van omgevingsvergunningen is flink verbeterd in vergelijking met het begin van het jaar. Er wordt gewerkt volgens vastgelegde uitgangspunten/ontwerpeisen en dit komt goed naar voren uit de dossiers.
- Wat sommige certificaathouders lastig vinden is het omgaan met de beheersing van de vakbekwaamheid van personen zoals dat omschreven staat in BRL. Er worden personeelsdossiers en opleidingsoverzichten bijgehouden, er worden regelmatig kennissessies gehouden, de resultaten van de projectcontroles (intern en extern) worden besproken en geregistreerd, maar dit gebeurt niet per adviseur.
- Bijlage H, of een formulier daarop gebaseerd, ontbreekt vaak in dossiers.
- Er is nog steeds onduidelijkheid over hoe om te gaan met alleen mechanische afzuiging bij toiletten. Hier is ruimte voor interpretatie.
- De 25%-regel wordt op verschillende manieren toegepast, meerdere interpretaties mogelijk.

Reactie CI 3

Er gaat veel fout met kwaliteitsverklaringen voor met name verwarmingsinstallaties en tapwater.
Veel gemaakt fouten die de auditoren tegen komen bij de audits:

- Gevel of dak vergeten
- Energiesector kopiëren maar vergeten aan te passen (kopieerfouten)
- Gebruik van kwaliteitsverklaringen gaat slecht, juiste rendement berekenen blijkt lastig, sommige zijn ook erg lastig in gebruik, met name koelrendement en tapwaterrendement
- Opsplitsen deuren, dit zal echter meestal onder de 1% blijven
- Onduidelijke kladjes en daardoor slordigheidsfoutjes
- Dossiers onvoldoende, geen bewijs van bijv. installaties
- Regel 10% opslag is industrie niet toegepast
- Mechanische afzuiging in keuken met open keuken met dichte deur naar boven (11.3.4 mechanische ventilatie)

Reactie CI 4

In verband met wisselingen auditoren kon geen kwalitatieve toelichting worden gegeven.

Bijlage: concept-oplegnotitie monitoringrapportage BRL9500 2021
Van: TC9500 d.d.120422
Aan: het CCvD van InstallQ

Wat valt de TC op, bij bespreking van het concept-monitoringrapport “BRL9500 over 2021”:

- Het aantal controles op de NTA8800-opnames in 2021 is nog vrij beperkt, zeker waar het gaat om detaillabels: echt harde conclusies zijn nog moeilijk te trekken. Er zijn vragen over het wel / niet (individuele appartementen in een woongebouw) of op de juiste wijze (oplevering) registreren. Als individuele appartementen niet worden geregistreerd verlaagt dat het aantal te controleren labels en zorgt er ook voor dat er minder kans is dat een woongebouw in een steekproef terecht komt. Ook zijn er signalen dat labels bij oplevering (detail) soms op bestaande bouw (basis) worden geregistreerd. (CI’s kunnen dit niet waarnemen op het moment dat zij de steekproef doen, wel bij een controle).
- Het aantal kritieke afwijkingen als gevolg van een afwijking van de BENG 2-eis ligt niet ver van het niveau in de oude systematiek, er worden vooral veel kritieke afwijkingen geschreven omdat er 5 of meer fouten zijn geconstateerd.
- Het aantal kritieke afwijkingen is gezien de complexiteit van de methodiek niet onverklaarbaar, maar is wel zorgwekkend in het licht van het vertrouwen dat het label naar gebouweigenaren uitstraalt. Naast het vertrouwen in de uitkomst speelt bij huurder ook een gebrek aan transparantie waardoor getwijfeld kan worden aan de uitkomst.

Mogelijke oorzaken:

- De opnameprotocollen zijn in omvang twee keer zo groot geworden, zijn op een aantal punten moeilijk te lezen of multi-interpretabel: naast uitgebreider, is de methode van opnemen en berekenen complexer en daarmee foutgevoeliger geworden.
- Ten opzichte van de oude systematiek zijn er veel meer parameters voor de adviseur om op te nemen. Hierdoor kunnen al snel 5 fouten gemaakt worden, en kan ook een kritieke afwijking geschreven worden
- De kwaliteit van nieuwe EP-adviseurs, die voor het eerst met de EP-systematiek werken: met de nieuwe instroom is er zorg dat de technische achtergrond gemiddeld op een lager niveau ligt dan bij de voor de oude systematiek gediplomeerde adviseurs.

De TC ziet dat er veel gebeurt. Een positief effect wordt verwacht van:

- De opfriscursussen. Deze zijn begin april gestart en besteden aandacht aan de wijzigingen die per 1 juni 2022 ingaan, maar ook aandacht aan zaken die veel fout gaan. Elke adviseur moet voor 1 oktober 2022 de opfriscursus hebben gevolgd en afgesloten te hebben met een toets.
- De werkprocessen bij KEGO, en tussen KEGO en de TC9500. Deze zijn verbeterd en verhelderd waardoor vragen en zaken die om een interpretatie vragen sneller beantwoord worden. Antwoorden en interpretaties, indien breed van toepassing worden daardoor sneller met adviseurs gedeeld.
- Optimalisatie van de software. Softwareleveranciers passen hun software regelmatig aan op basis van signalen uit de markt. Vabi heeft op basis van de concept-monitoringrapportage al vier à vijf punten in haar software verbeterd, bijv. definitie wtw)
- Het (conform de bepaling voor de utiliteitsbouw) ook voor de woningbouw hanteren van het 1% criterium bij het meetellen van 5 of meer niet-kritieke afwijkingen. Een relatief groot aantal kritieke afwijkingen komt nu van veel kleine fouten die niet significant zijn voor het resultaat,
- Certificaathouders toetsen vanaf 1 juni 2022 van alle nieuwe adviseurs (die voor het eerst met de systematiek werken) de eerste 10 energielabels.

- Een aparte werkgroep van de TC buigt zich binnenkort over de vraag of het toezicht op de certificaathouders anders moet, of meer gedifferentieerd of concreter gemaakt kan worden. Een door Avepa ingebrachte notitie bevat ook een aantal aanknopingspunten die wellicht tot een betere lik op stuk aanpak kunnen leiden.
- Tussen BZK, RVO en ISSO zijn inmiddels gesprekken gaande over het redactioneel verbeteren van de opnameprotocollen.
- CI's checken bij hun controles op het op de juiste wijze registreren van het label.

Wat kan volgens de TC verder worden overwogen:
- Onderzoeken of op basis van meer detailinformatie van de CI's software en opnameprotocollen verbeterd kunnen worden. Hoe specifieker gemaakte fouten worden benoemd, des te beter kan het protocol of de interface van de software worden aangepast.
- Verbetering en optimalisering van de softwarepakketten. De softwareleveranciers geven aan kansen voor verbetering te zien, bijvoorbeeld door logische combinaties in de software aan te brengen en /of onlogische combinaties uit te sluiten. Bij voorbeeld controle op oppervlakten.
- Onderzoeken of het toezicht op de certificaathouders aangescherpt, meer gedifferentieerd of concreter gemaakt kan worden. Bijvoorbeeld focus leggen op belangrijkste punten (prioriteringslijst)
- Heroverwegen of het criterium (5 of meer niet kritieke afwijkingen) gezien de toename van het aantal parameters aangepast moet worden. Uitgangspunt is dat dit blijft binnen de maximaal toegestane afwijkingen van de BENG 2-eis.
- Onderzoeken in hoeverre de individuele vakbekwaamheid van adviseurs kan worden ingetrokken. (nb dit is een actie die loopt vanuit het afstemmingsoverleg tussen InstallQ, NEN, BZK en RVO).

Wat kan volgens de TC elders opgepakt worden:
- In het kader van de NTA8800 (NEN)
  - De focus leggen op de zaken die ertoe doen én goed waar te nemen zijn.
  - Een aantal niet significante parameters uit de methodiek verwijderen (niet significante parameters).
  - Nog eens goed kijken naar de inijkingsresultaten / vreemde uitkomsten bij herlabelling
- In het kader van de gewenste transparantie voor huurders
  - Opnieuw kijken naar de informatie voor gebruikers die nu via de software wordt gegenereerd en de mogelijkheden voor vereenvoudiging (RvO/softwareoverleg)
  - Het rechtstreeks toegang geven tot het label voor huurders (zoals eigenaren ook via DIGID al kunnen) (RvO)
  - In het kader van de registratie in EP-Online en de handhaving aandacht te vragen voor de wijze van registreren (RvO/ILenT)

Samenvattend
Het aantal kritieke afwijkingen is volgens de TC hoog en moet naar mening van de TC ook omlaag. De cijfers verbazen de TC echter niet. De markt moet immers wennen en ervaring moet opdoen met een nieuwe regeling. Gezien de vele wijzigingen ten opzichte van de oude systematiek, de coronaproblematiek rond de examens en de tijdelijke opschorting van de verplichting om volledig vakbekwaam (inclusief behaald software-examen) te registreren, is het volgens de TC niet onlogisch dat er in de beginfase fouten worden gemaakt. De monitoringrapportage bevestigt volgens de TC dan ook de meerwaarde van de voor een belangrijk deel al op alle fronten (opnameprotocollen, software, opleidingen en examens, beoordelingsrichtlijn) in gang gezette optimalisatieslag.

De zorgen van de TC hebben vooral te maken met de snelheid waarin het aantal afwijkingen kan worden gereduceerd. Ondanks alle optimalisaties die nu plaatsvinden, vreest de TC dat, zonder wijziging van de NTA8800, het aantal kritieke afwijkingen op een niveau zal blijven liggen, die niet voldoet aan de verwachtingen van de overheid en opdrachtgevers en het vertrouwen dat deze partijen willen hebben in het energielabel. De opname en invoer voor de berekening zullen volgens de TC vereenvoudigd moeten worden, gericht op de voor de energieprestatie meest relevante kenmerken, en meer toegesneden op wat de adviseur fysiek kan waarnemen. Dat kan niet zonder terug naar de basis, de NTA8800, te gaan. Aan het Centraal College van Deskundigen wordt gevraagd dit signaal over te brengen bij het Ministerie van BZK en RVO en hierover in overleg te gaan. De TC is zich ervan bewust dat dit proces ook al in gang is gezet.